

INFORMACIJA
O UČEŠĆU PREDSEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE DR HALILA DUKOVIĆA
NA PRES KONFERENCIJI NA KOJOJ SU PREDSTAVLJENI
KLJUČNI NALAZI ISTRAŽIVANJA VIŠESTRUKIH POKAZATELJA (MICS),
održanoj u Podgorici 28. juna 2019. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je učestvovao **na Pres konferenciji** na kojoj su predstavljeni ključni nalazi Istraživanja višestrukih pokazatelja (MICS), održanoj u Podgorici 28. juna 2019. godine.

Na Konferenciji su učestvovali i predsjednik Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje dr Suad Numanović, predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnyak i predsjednik Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Radule Novović.

Istraživanje je 2018. godine sprovela Uprava za statistiku Crne Gore, uz tehničku pomoć UNICEF-a i finansijsku podršku Vlade Crne Gore, UNICEF-a i UNHCR-a.

Radi se o najvećem istraživanju poslije popisa stanovništva koje se, uz podršku UNICEF-a, sprovodi širom svijeta svakih pet godina, sa ciljem prikupljanja statistički pouzdanih i međunarodno uporedivih podataka o djeci i porodicama. Putem upitnika prikupljaju se informacije o domaćinstvima, ženama i muškarcima od 15 do 49 godina starosti, te djeci mlađoj od pet godina i djeci uzrasta od 5 do 18 godina.

Ovo Istraživanje u Crnoj Gori pruža podatke o 199 pokazatelja koji se tiču života djece i porodica u našoj državi i 20 indikatora Ciljeva održivog razvoja za opštu i romsku populaciju u oblastima zdravlja, obrazovanja, socijalnog staranja, zaštite životne sredine, uslova života i blagostanja. Dobijeni podaci koriste se za procjenu napretka Crne Gore u ostvarivanju Ciljeva održivog razvoja, sprovođenju UN konvencija, kao i napretka države u pristupanju Evropskoj uniji i ispunjavanju drugih međunarodno prihvaćenih obaveza.

U uvodnom djelu su prikazane animacije o ključnim nalazima Istraživanja višestrukih pokazatelja u 2018. godini za opštu populaciju i za romska naselja u Crnoj Gori.

Učesnicima su se obratili šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori Osama Makkawi Khogali, potpredsjednik Vlade Crne Gore za ekonomsku politiku i finansijski sistem Milutin Simović i direktorica Uprave za statistiku Gordana Radojević.

Moderatorica Pres konferencije je bila Ana Dautović iz UNICEF-a.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori Osama Makkawi Khogali je izjavio da je ponosan zbog predstavljanja ključnih nalaza Istraživanja višestrukih pokazatelja za 2018. godinu, najvećeg istraživanja u Crnoj Gori nakon popisa stanovništva. Istraživanje predstavlja izvor međunarodno uporedivih podataka o djeci, ženama i muškarcima koji se odnose na obrazovanje, uslove života i zdravlje. Na osnovu ovog Istraživanja mogu se dobiti podaci za mjerenje uspjeha Crne Gore u sprovođenju Konvencije UN o pravima djeteta. U Istraživanju je predstavljeno 20 indikatora koji se ne mogu dobiti iz drugih istraživanja u zemlji, niti iz administrativnih podataka za praćenje napretka u ostvarenju Ciljeva održivog razvoja.

Istraživanje višestrukih pokazatelja uključuje posebnu anketu za domaćinstva u romskim naseljima, kao dodatak podacima o opštoj populaciji. Podaci su pokazali da je napredak ostvaren i među opštom i među populacijom Roma i Egipćana u odnosu na prethodno Istraživanje koje je u Crnoj Gori sprovedeno prije pet godina.

Khogali je poručio da ohrabruju podaci da 96% novorođenčadi u Crnoj Gori bude pregledano u zdravstvenoj ustanovi ili kod kuće nakon rođenja i da je nakon porođaja 86% žena uzrasta od 15-49 godina pregledala stručna osoba u zdravstvenoj ustanovi ili kod kuće.

Došlo je do značajnog povećanja procenta djece koja su podojena tokom prvog sata nakon rođenja, sa 14% koliko ih je bilo 2013. godine na 24% 2018. među opštom populacijom, odnosno sa 20% na 41% kod romske i egipćanske populacije. Međutim, ima još dosta prostora za unapređenje, jer se svega 20% beba iz opšte populacije i 14% iz populacije Roma i Egipćana isključivo doji tokom prvih šest mjeseci.

Khogali je poručio da svako dijete ima pravo da uživa blagodeti predškolskog obrazovanja i da je potrebno nastaviti tekuće uspješne aktivnosti sa obrazovnim institucijama i porodicama. Procenat djece koja pohađaju predškolsko obrazovanje je povećan sa 40% u 2013. godini na 53% u 2018. godini. Takođe, 98% djevojčica i 95% dječaka uzrasta od 15-24 godine je pismeno.

Izjavio je da se dezinformacije o štetnosti vakcina brzo šire, te da mnogo ljudi ne posjeduje osnovne vještine medijske pismenosti koje bi im pomogle da utvrde lažne vijesti i da im se odupru. Prema Istraživanju svaka peta osoba uzrasta od 15-49 godina vjeruje da vakcine mogu izazvati ozbiljne negativne reakcije kod djece. Vakcinacija je ulaganje, a bavljenje posljedicama nevakcinacije - trošak.

Istraživanje ne pokazuje napredak u pogledu nasilja nad djecom kod kuće u odnosu na stanje prije pet godina. Stoga je potrebna promjena društvene norme odgoja djece i snižavanje praga tolerancije prema nasilnom disciplinovanju djece i svim drugim vidovima nasilja. Iz tog razloga, UNICEF pruža podršku uvođenju škola pozitivnog roditeljstva u Crnoj Gori, koje imaju za cilj uvođenje novog modela usluga savjetovanja i edukacije u okviru zajednice.

Podaci o djeci koja žive u romskim naseljima pokazuju da se suočavaju sa ranim brakovima, nižom stopom pohađanja osnovnog i srednjeg obrazovanja i većim siromaštvom zbog čega zaslužuju da im se posveti veća pažnja i ponude ciljana rješenja za smanjenje jaza nejednakosti.

Potpredsjednik Vlade Crne Gore za ekonomsku politiku i finansijski sistem Milutin Simović je podsjetio da je nakon usvajanja Agende održivog razvoja 2030. na Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija u septembru 2015. godine, Crna Gora među prvima u svijetu integrisala ovu globalnu agendu u Nacionalnu strategiju održivog razvoja. Istraživanje višestrukih pokazatelja za 2018. godinu je dio globalnog programa sprovedenog u preko 100 zemalja, a Crna Gora je prva u regionu realizovala ovo istraživanje. Siguran je da će se zajedničkim naporima obezbijediti korišćenje bogatog izvora podataka u kreiranju budućih politika u svakoj od oblasti održivog razvoja.

Istakao je nekoliko podataka:

- u skladu sa četvrtim Ciljem održivog razvoja – Kvalitetnim obrazovanjem, koje predstavlja jedan od ključnih prioriteta Vlade, u odnosu na 2013. postoji rast obuhvata djece koja pohađaju program predškolskog obrazovanja sa 40% na 53%, dok je još značajniji rast zabilježen na sjeveru, sa 17% na 37%,
- u okviru šestog Cilja održivog razvoja koji obuhvata čistu vodu i sanitaciju, Istraživanje je pokazalo da u Crnoj Gori 99% opšte populacije koristi poboljšane izvore pijaće vode, odnosno 98% romske i egipćanske populacije,
- procenat domaćinstava sa prostorijom za pranje ruku iznosi 99,6% za opštu i 94% za romsku populaciju,
- u okviru sedmog Cilja održivog razvoja Istraživanje je pokazalo da u Crnoj Gori 99,9% domaćinstava opšte populacije, odnosno 96,4% romske i egipćanske populacije ima pristup električnoj energiji, ali samo 28% opšte populacije, odnosno 11% romske i egipćanske populacije koristi čisto gorivo i tehnologije za kuvanje, grijanje prostora i rasvjetu.

Direktorica Uprave za statistiku Gordana Radojević je predstavila ključne nalaze Istraživanja višestrukih pokazatelja koje je sprovedeno u Crnoj Gori. Istakla je da je metodologija ovog istraživanja međunarodna i definisana na nivou Ujedinjenih nacija, a kontrolisana od strane UNICEF-a. Realizacija ovog projekta zbog njegove kompleksnosti i međunarodnih standarda koje su morali ispuniti da bi rezultati bili odobreni od strane međunarodnog, evropskog i globalnog MICS tima, predstavljala je poseban izazov za MONSTAT. Naglasila je da je priprema Istraživanja trajala dvanaest mjeseci i uključivala je kreiranje upitnika, priručnika, realizaciju dva pilot istraživanja, ažuriranje popisnih krugova, nabavku specifične opreme i obuke anketara u trajanju od četiri mjeseca. Samu obradu i kontrolu podataka uradila je Uprava za statistiku u saradnji sa UNICEF-om, a validaciju svake faze Istraživanja uradio je nacionalni i globalni MICS tim. Realizaciju ovog Istraživanja pratili su posebno formirana tijela, tehnički i nadzorni odbori koje su činili predstavnici UNICEF-a, MONSTAT-a, Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja i Ministarstva održivog razvoja i turizma. Crna Gora je jedina u regionu i među prvima u Evropi koja raspolaže podacima MICS 6 istraživanja.

Direktorica Uprave za statistiku se osvrnula na pojmove prenatalne zaštite, imunizacije, razvoja djece, obrazovanja i viktimizacije.

Kada je u pitanju prenatalna zaštita, istraživanje je pokazalo da je 97,2% žena tokom posljednje trudnoće bilo pregledano barem jednom od strane stručnog zdravstvenog osoblja, dok kod romske populacije taj podatak iznosi 90,6%. Prilikom porođaja 99% žena je imalo pomoć stručnog medicinskog osoblja, dok kod romske populacije taj procenat iznosi 97,5%. Istraživanje je pokazalo da je životno okruženje za djecu, njihov rast i razvoj dobro, ako se ima u vidu da u Crnoj Gori manje od 1% djece ne živi sa biološkim roditeljima, dok u romskim porodicama ovaj procenat iznosi 4%. U romskim naseljima 36% žena starosti od 20-24 godine je rodilo najmanje jedno dijete prije svoje 18 godine, a kod opšte populacije ovaj procenat iznosi 2,8%.

Kada je u pitanju imunizacija, pored visokog procenta odbijanja vakcinacije, značajan broj roditelja ima negativan stav prema vakcinama. Indeks razvoja djeteta u ranom djetinjstvu iznosi 90% kod opšte populacije, a 77% romske populacije. Pod indeksom ranog razvoja podrazumijeva se procenat djece starosti od 36-59 mjeseci koja su dostigla očekivani nivo razvoja u najmanje tri odnosno četiri oblasti: pismenost- poznavanje brojeva, fizički razvoj, socijalno emocionalni domen i učenje. Kada je u pitanju dostupnost knjiga, igračaka u ranom djetinjstvu, istraživanje je pokazalo da 58% djece mlađe od 5 godina ima u domaćinstvu dostupno tri ili više dječjih knjiga, dok kod romske populacije svega 6% djece ima dostupne tri ili više dječjih knjiga. Kada je u pitanju dostupnost igračaka, 64% djece mlađe od 5 godina ima u domaćinstvu dostupne dvije ili više igračaka, dok u romskim naseljima taj procenat iznosi 58%. Stopa pohađanja osnovne škole iznosi 96%, a srednje škole 88%, a dok kod populacije Roma i Egipćana pohađanje osnovne škole iznosi 77%, a srednje 7,1%. I pored visokog indeksa ranog razvoja djece starosne dobi od 36-59 mjeseci, 57% djece starosti od 7-14 godina dobija pomoć pri izradi domaćih zadataka.

Po prvi put su prikupljeni podaci o viktimizaciji- 96% muškaraca i 84% žena starosti od 15-49 godina osjećaju se bezbjedno dok šetaju sami noću u svom susjedstvu, dok kod romske populacije taj procenat iznosi 80% za muškarce i 60,4% za žene. Smatra da je potrebno skrenuti pažnju nadležnim institucijama da samo 28,5% žena i 22,7% muškaraca pravilno identifikuju dva načina sprečavanja prenošenja HIV-a. Istraživanje je pokazalo da je 27,2% žena i 60% muškaraca starosne dobi od 15-24 godine posljednjih 12 mjeseci imalo seksualni odnos sa partnerom sa kojim nijesu u braku i sa kojim ne žive. Takođe 6,4% muškaraca imalo je seksualni odnos prije 15 godine života. Kada je u pitanju informisanost o HIV-u zabrinjava podatak da 52% žena i 53% muškaraca u Crnoj Gori izražavaju diskrimatorske stavove prema osobama koja žive sa HIV-om.

Do sredine jula 2019. godine biće pripremljeni kratki statistički pregledi i cjelokupni Izvještaj sa uporednim podacima, uključujući i detaljnu metodologiju Istraživanja, koji će biti objavljeni na sajtu Uprave za statistiku Crne Gore, Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori i Globalnom sajtu za istraživanje višestrukih pokazatelja, dok će se od septembra širom Crne Gore pokrenuti kampanja informisanja o dobijenim podacima.

Na kraju Pres konferencije, posjetiocima su podijeljeni statistički podaci Istraživanja višestrukih pokazatelja za 2018. godinu.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković

Prilog:

Statistički podaci Istraživanja višestrukih pokazatelja za 2018. godinu